

АНТИГЕРОЇЙ (від *анти...* і грец. *ήρωας* — воїн, богатир) — тип літературного героя. Термін «А.» увів Ф. Достоєвський для означення персонажа, який зберігає формальні ознаки традиц. літ. героя, але, на відміну від нього, характеризується відсутністю конструктивної соц. і морал. програми. Поява А. пов'язана з кризою бурж. моралі, розчаруванням у цінностях бурж. цивілізації, характерним для кін. 19 — поч. 20 ст. Літ. герой цього типу був породжений дегуманізацією сусп. життя, бурж. раціоналізмом, який обмежував свободу особистості й водночас насичував її свідомість фальшивими «цінностями», не підтвердженими життєвою практикою. Основа діяння А. — нігіліст. бунт, позбавлений сусп. мети. У рад. критиці термін «А.» застосовували до персонажів, що випадали зі стереотипу «позитивної» рад. людини, або ж для осуду письменників, які давали психол. портрет реал. сучасника. Так, В. Дрозда звинувачували у змалюванні морально роздвоєних персонажів без чітких соц.-етич. принципів і, мовляв, без чіткої автор. позиції («Самотній вовк»). У

сучас. літературі термін «А.» не стільки означає ідеол. чи естетич. осуд, скільки відбиває втрату літ. персонажем ознак ідеалу або норматив. функцій узагалі. А. може справляти і виховний вплив «від су-противного».

Рекомендована література

1. J. C. Huang. Heroes and villains in communist China: The contemporary Chinese novel as a reflection of life. New York, 1973;
2. I. A. Buruma. Japanese mirror: Heroes and villains of Japanese culture. London, 1984;
3. Сокольский М. М. Неверная память: Герои и антигерои: Историко-полемич. эссе. Москва, 1990;
4. Герои и антигерои Отечества. Москва, 1992;
5. Антигерой, или С мандатом Хроноса: Кинороман с элементами детектива // Российская история = The Russian story: Роман: Сб. Москва, 1996.

О. В. Білий

Бібліографічний опис:

Антигерой / О. В. Білий // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42872>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).